

Deset nezodpovězených otázek o českých spoluhráčích Kremlu

Česká vláda se [v posledních dvou letech vrhla](#) do stavění obranného systému proti nepřátelskému zahraničnímu vlivu, což v praxi znamená zejména proti ruským vlivovým a dezinformačním operacím. Vzhledem k tomu, že toto téma je [vládou považováno za jednu z deseti nejvýznamnějších hrozeb pro národní bezpečnost Česka](#) a navíc se podobnými problémy začali výrazně zabývat naši spojenci od Ameriky po Finsko, i v české kotlině vzrůstá zájem médií a investigativních skupin se mu hlouběji věnovat. Díky několikaleté práci několika desítek novinářů, specialistů z think-tanků či občanských investigativců už toho o české konspirační a pro-kremelské scéně víme poměrně dost. Pokud porovnáme veřejně známý rozsah poznatků o tomto podhoubí užívaném Moskvou pro prosazování svých zájmů v evropských zemích, tak jsme v rozkrývání tohoto podhoubí v současnosti mnohem dále než dnešní Německo, Francie či Nizozemsko. Tam s podobnou mravenčí prací odborná veřejnost teprve začíná. Místní zainteresovaní specialisté žádají o zkušenosti ze střední Evropy, která je jim svým teprve nedávným „probuzením“ do tohoto tématu bližší než baltské či širší východoevropské prostředí, které o hrozbě ruského vlivu ví už dlouhé roky.

Chybí nám sice výraznější otevřenost české kontrarozvědky v porovnání s jejími baltskými protějšky, které [pravidelně detailně popisují vybrané případy ruských zpravodajských aktivit či jejich mechanismy](#) a [veřejně oznamují chycení ruských špiónů](#), nicméně i u BIS můžeme pozorovat posun. Poslední [veřejná výroční zpráva za rok 2015](#) byla násobně explicitnější v popisování ruského působení v Česku. Zda za několik týdnů uvidíme ještě detailnější popis nepřátelských aktivit (nejen) Moskvy za rok 2016, ale můžeme jen doufat. Symbolické neudělení novinářské akreditace jednomu a zamítnutí pobytového [oprávnění dvěma Rusům v dubnu 2016 však bylo důležitým sdělením pro české publikum](#). Veřejné oznámení spuštění programu školení proti cizímu vlivu pro české ministerské úředníky je také jedním z kroků dobrým směrem, stejně jako [první, byť velmi opatrný rozhovor šéfa BIS pro média](#). Česká zpravodajská komunita se pomalu otkrává, což je jen dobře. Naprostá většina veřejně známého mapování pro-kremelské scény v Česku je však vytvářena nestátními aktéry, což je principiálně správně. Zpravodajská komunita by však mohla konkrétní poznatky zveřejnit, aby pomohla edukované veřejné debatě o této významné hrozbě – což je například systematická metoda baltských zpravodajců.

V českém prostředí již dnes máme například mapu čtyřicítky dezinformačních a konspiračních [webů](#), detailní [přehled](#) fungování pro-kremelských extremistických a paramilitárních skupin, první empirické [výzkumy](#) o manipulativních technikách užívaných dezinformačními weby, poznatky o fungování dezinformačního [ekosystému](#), celkový hrubý [přehled](#) nástrojů vlivu Ruské federace v Česku, zprávy o ruských ekonomických [operacích](#), přehledy pro-ruských vlivových aktérů [v politice](#) i [businessu](#), investigace o pozadí nejsofistikovanějších dezinformačních [projektů](#), mapu [nástrojů](#) ruského geopolitického a kulturního vlivu, reportáže o jednání nejvlivnějšího [hráče](#) v Kanceláři prezidenta republiky, mapy [interakce](#) čtenářů dezinformačních projektů na sociálních sítích, sociologické [průzkumy](#) podpory pro-kremelských zmanipulovaných sdělení, bližší průzkumy geopolitické identity [Čechů](#), desítky jednotlivých reportáží například o Čechovi živícím se výrobou [dezinformací](#) v Německu, rámcové hodnocení [zranitelnosti](#) české společnosti v porovnání se středoevropským regionem nebo v neposlední řadě několik reportů o jednotlivých významných hráčích [pro-kremelské scény](#).

Celkově tedy můžeme říci, že toho je o této hrozbě veřejně známo dost. Přesto zbývá řada závažných nezodpovězených otázek. Začneme tím, že pojmenujeme prvních deset. Tento text může sloužit jako snaha poukázat na zatím neprobádaná místa, která zasluhují pozornost profesionální či občanské žurnalistiky. Jen pro ujasnění - nikdo nyní nevolá po kriminalizaci níže uvedených aktivit. Prvním krokem je transparentní rozkrytí různých vlivových pavučin, přičemž řada z nich může být, či je legální. Je však veřejným zájmem zjistit, které nástroje zahraniční diktatura v Česku užívá a které české kolaborující skupiny její zájmy podporují.

1. Jaké je vlivové fungování ruské ambasády v Praze a konzulátů v Brně a Karlových Varech?

Ruské diplomatické zastoupení je v Česku „velmi disproporční“, přičemž na rozdíl od civilizovaných států Rusko u nás nedeklaruje českým úřadům, kteří z jeho diplomatů jsou zpravodajci, což česká kontrarozvědka oprávněně považuje za „činnost, která ohrožuje bezpečnost a jiné oprávněné zájmy České republiky“. Ve skandinávských či baltských zemích místní zpravodajci odhadují, že zhruba třetina ruského diplomatického sboru jsou zpravodajci, tudíž se lze domnívat, že to v Česku nebude zásadně jinak. Můžeme tak mluvit zhruba o 40-50 zpravodajcích pracujících pod diplomatickým krytím. K tomu je ještě potřeba přičíst „ilegály“ – tedy osoby vykonávající zpravodajskou činnost bez diplomatického krytí pod zástěrkou civilního zaměstnání, předstírající práci podnikatelů, turistů, nebo například studentů. Důležité je si uvědomit, že ne všichni ruští zpravodajci pracující z Česka se věnují politickým a bezpečnostním operacím vůči českému státu.

Ve zpravodajské komunitě panuje neformální konsenzus, že část ruských zpravodajských aktivit na evropském kontinentu je řízena z Prahy, což by stále znamenalo, že část kapacit je věnována Česku. „Cíle ruského informačního působení“ jsou poměrně očekávatelné – od oslabení vůle Čechů k odporu (vůči ruské agresi) po narušování vnitřní soudržnosti NATO a EU, (viz výroční zprávy BIS). Méně pozornosti českých investigativců bylo zatím věnováno například tomu, které kulturní akce oba ruské konzuláty podporují, které osoby se politicky a veřejně angažují ve prospěch putinovské diktatury v Česku, případně kteří čeští politici systematicky kultivují vztahy s ruskými představiteli a proč. V žádném případě to neznamena, že každý kontakt s ruským diplomatem musí mít zpravodajskou hodnotu či účel, nicméně tomuto výživnému tématu bylo zatím věnováno velmi málo mravenčí novinářské práce. Například by bylo zajímavé znát pozadí situace focení hejtmana Jihomoravského kraje se s stalinistickými „Nočními vlky“ či jak jsou ruští diplomaté a samozvaní diplomaté angažováni ve vyvážení českých politiků, nebo „jednání“ o možných cestách českých dětí na Krym.

2. Jak přesně funguje Martin Nejedlý v Kanceláři prezidenta republiky?

Aktivitám „poradce prezidenta“ Zemana Martina Nejedlého se prozatím věnovaly některé reportáže – například o tom, jak hlavu státu [fakticky ovládá](#). Jde o osobu, která má ke Kremlu nejbližší, jelikož dekádu pracoval v okolí moskevské elity, a když se zadlužil, [moskevská centrála na Kreml napojené společnosti Lukoil ho z dluhu na podzim 2016 vykoupila](#). Přestože jde pro novináře o těžký oříšek, je naprosto urgentním veřejným zájmem, aby veřejnost získala odpovědi na níže uvedených pět otázek ještě před následující volbou prezidenta. Na téma ruského vlivu na Kancelář prezidenta republiky měla už dávno vzniknout sněmovní vyšetřovací komise, což dnes můžeme v živém přenosu sledovat například v americkém Kongresu. Zatím se tak kvůli slabému zájmu a ustrašenosti českých poslanců nestalo.

- a. Odkud přesně pochází příjem Martina Nejedlého, když ne z rozpočtu Kanceláře prezidenta republiky?
- b. Byl a je Martin Nejedlý v kontaktu s ruskými zpravodajskými službami, například pomocí ilegálů (tedy třeba osob, které se tváří jako podnikatelé)?
- c. Kolik času týdně tráví Martin Nejedlý s prezidentem ČR a na které akce kromě těch s V. Putinem ho doprovází?
- d. Zda a co musí Martin Nejedlý dodat Moskvě jako protislužbu, za vykoupení z dluhu ve výši 1,1 milionu euro na podzim roku 2016?
- e. S kterými osobami z Ruské federace se od roku 2013 ve své funkci zastupující český stát Martin Nejedlý setkal a o čem jednali? Jinými slovy - kdy a jak využíval úřad prezidenta ČR ke svým soukromým účelům?

3. Na kom a jak pracuje Zdeněk Zbytek?

Je veřejnou informací, že [bývalý funkcionář komunistické armády s hlubokými vazbami na Rusko](#) stál jak u [napojení vlivového hráče Moskvy Vladimira Jakunina na Miloše Zemana](#) v době, [kdy Zemanova kariéra ležela u ledu, takže jde o architekta Zemanova návratu do nejvyšší politiky](#), stejně jako [v minulosti zaměstnával Zemanovu manželku Ivanu](#). Zbytkovi, který dnes funguje v česko-ruské exportní branži, přirozeně vysoké politické kontakty usnadňují business, přičemž svým ruským protějškům z bezpečnostního establishmentu jistě může poskytnout otevřené dveře ke konkrétním českým politickým špičkám. Není tak překvapením, že [na vojenské přehlídce v Rusku v roce 2013 najdeme Zbytka s vycházející hvězdou sociální demokracie Jiřím Zimolou](#), který [relativizuje agresivní kroky Moskvy](#). Zbytek rád pracuje s politiky, kteří mají [slabost pro ruské vidění světa od Ukrajiny po Sýrii](#). Otázka tak zní jednoduše – na kterých dalších českých politicích tento bývalý komunistický funkcionář v posledních letech pracuje?

4. Jak v českém a evropském prostředí funguje Vladimir Jakunin?

Již víme, že se Miloš Zeman [díky Zdeňku Zbytkovi seznámil s Vladimírem Jakuninem, bývalým sovětským rozvědčíkem a blízkým Putinovým spolupracovníkem](#). Zeman si ho oblíbil tak, že na ním organizovanou konferenci dorazil opakovat putinovské pozice [již poosmé](#), dvakrát dokonce v pozici prezidenta České republiky, přičemž si jako hlava státu od Jakunina [nechal zaplatit všechny náklady, včetně dovolené pro své blízké](#). Jakunin své [aktivity z Prahy rozšířil do Německa](#), kde se věnuje vlivovému působení na tamní politickou a bezpečnostní elitu. I přes takto evidentní aktivity člověka, který [figuruje na americkém sankčním seznamu](#), o něm a jeho českých aktivitách mnoho nevíme. Jak fungují jeho organizace v Praze, kdo a proč pro ně pracuje, co bylo obsahem jeho [opakovaných jednání s českým prezidentem](#)? Na tyto otázky potřebujeme odpovědi, aby byla ruská vlivová síť okolo Zemana kompletnější.

5. Kdo stojí za dezinformačním portálem Aeronet? Jak přesně a za čí peníze fungují masivní vlivové nástroje, jako je masivní pro-kremelská facebooková kampaň WeAreHereAtHome.com?

Dezinformační portál Aeronet sice není nejčtenějším projektem v české pro-kremelské konspirační komunitě, ale jeho produkty patří k [nejsofistikovanějším se schopností vytvořit dezinformační incident, který dlouho žije svým životem](#). U většiny ostatních konspiračních webů alespoň rámcově víme, které konkrétní osoby za nimi stojí, zatímco skuteční hybatelé Aeronetu se usilovně skrývají. Přestože se novinářům podařilo rozkrýt [alespoň pravděpodobného bílého koně, přes kterého proudí část příjmů od čtenářů](#), zatím nevíme, kdo skutečně tuto operaci vede a financuje. Za čí peníze funguje [nejúspěšnější facebooková pro-kremelská kampaň WeAreHereAtHome.com](#), když je evidentní, že její autor žijící v arabských zemích [netvoří silně protimigrační obsah ze svého přesvědčení](#)?

6. Jaký je vztah mezi Parlamentními listy a politickými subjekty, zejména Kanceláří prezidenta republiky?

Prezident Zeman poskytl již [čtyřicet rozhovorů](#) serveru ParlamentníListy.cz. Tento server rozsáhle [používá manipulativní techniky](#), publikuje [texty bez jakékoliv kontroly lživého obsahu](#), [odborná porota projektu Konspiratori.sk poukazuje na jeho nízkou důvěryhodnost](#). Server v roce 2014 dokonce získal [anticenu Křišťálové lupy](#) za porušování principů seriózní žurnalistiky. Právě i díky otevřené podpoře hlavy státu (například skrze [knihu rozhovorů, kterou hlava státu udělala se zástupcem šéfredaktora tohoto projektu](#)), která si z tohoto webu udělala jednu z dvorních platform, aby nemusela čelit sofistikovaným otázkám seriózních novinářů, získal tento projekt relevantní množství čtenářů. Také lze pozorovat netransparentní fungování inzerce, kterou si zde platí některé [veřejné instituce](#) i [politické strany a jednotliví politici](#). Které konkrétní strany a veřejné instituce si u „Parlamentních“ listů platí reklamu a v jaké míře? Jak přesně funguje vztah mezi vedením tohoto projektu a Kanceláří prezidenta republiky, když často dochází k předávání „exkluzivních informací“ z Hradu?

7. Jaké jsou vztahy mezi extremistickou paramilitární skupinou „Národní domobrana“ a zástupci zájmů Moskvy?

Nejvýznamnějším subjektem na české pro-kremelské extremistické scéně je „Národní domobrana“, aktuálně skupina několika desítek jednotlivců, [kteří otevřeně tíhnou k pozicím Ruské federace a provádějí paramilitární výcvik na území Česka](#). Kromě cest některých představitelů této skupiny na Rusku okupovanou část Ukrajiny došlo k otevření takzvaného „konzulátu“ samozvané „Doněcké lidové republiky“ v Ostravě. Tento falešný a nikým neuznaný „konzulát“ byl [soudem zrušen](#), nicméně podobné aktivity ve prospěch agresivní zahraniční politiky Ruska tato skupina vykonává nadále. Zatím nebyly detailně prozkoumány struktury a postupy této skupiny, včetně organizace cest na Rusku okupovaná území a osobní motivace jednotlivých aktérů.

8. Jak funguje „Asociace nezávislých médií“ a jaký má vliv na demokratické instituce?

Takzvaná „Asociace nezávislých médií“ vznikla v březnu 2015. [Deklaruje](#), že „*novináři mainstreamových médií velmi často podléhají politické objednávce, neinformují dostatečně komplexně, nestraně a objektivně*“. Jelikož jde o skupinu zahrnující i ty [nejhrubší konspirátory](#), cestující na [ruské náklady do Moskvy na „Všeslovanský sjezd“](#), na němž [pěli obdiv k ruskému státu](#), tak je závažné, že v porotě takzvané „Krameriovy ceny“ již podruhé usedl generální ředitel Českého rozhlasu. Ten jako hlava významné veřejnoprávní instituce [legitimizuje skupinu konspirátorů](#) a obhájců Putinových kroků. Kromě krátkých informativních zpráv se tomuto tématu žádné médium vážně nevěnovalo. Proč se již podruhé šéf Českého rozhlasu k tomuto kroku propůjčil? Jak jeho krok hodnotí jeho podřízení, jak se na něj dívají zkušení matadoři české žurnalistiky? Existují vazby mezi představiteli této pseudonovinářské asociace a seriózními médii? Jak tato „Asociace nezávislých médií“ funguje, kdo ji financuje? Jak [probíhají pravidelná setkávání „nezávislých médií“ ve Slovenském domě](#)? Když česká média potřebují hlas, který by hájil pozici Ruska u jakéhokoliv světového problému, obrátí se většinou na skupinu okolo Petra

Žantovského, Jaroslava Bašty, Jana Schneidra, nebo Martina Kollera. Ti mají plné právo svobodně vyjadřovat své názory, které jim nikdo nebere. Přesto by bylo zajímavé zjistit, co tyto osoby spojuje, jak se tato skupinka „omlouváčů“ Moskvy začala organizovat a co je v jejich veřejné kariéře dovedlo až do této pozice.

9. Které Čechy zkouší Moskva kultivovat a jak? Kterí čeští politici slouží Moskvě jako „pozorovatelé“ falešných voleb a referendum na Ruskem okupovaných územích Ukrajiny? S kým z Česka Kreml kromě Miloše Zemana a KSČM dlouhodobě počítá?

Způsoby, kterými se ruské instituce snaží získávat cenné spoluhráče a spolupracovníky, jsou věrně známy. Často je základem ideologický předpoklad, kdy daná osoba vnitřně nesouhlasí se současným režimem, například si připadá zrazená demokratickou tranzicí v devadesátých letech. Odpor vůči systému pak konspirační teorie pomohou rozvést do komplexního chápání „velké zrady“ proti jednotlivci, který následně podlehe paranoie. Tyto konspirační teoretiky velmi dobře podchytila ruská dezinformační kampaň, odstartovaná naplno po ruské invazi na Ukrajinu na jaře 2014. Připravené lživé příběhy o fašistické Ukrajině, USA zodpovědných za vše nebo popírání organizované ruské vojenské účasti na území Ukrajiny zapadlo do ideologického světa těchto západních konspiračních teoretiků, kteří tak začali tyto lživé ruské příběhy vylepšovat a přebírat do svého národního prostředí v místním jazyce. Pokud jsou tyto osoby náchylné ke hledání vzoru v kontrastu se západním demokratickým světem, jsou zváni do Ruska či na Ruskem okupovaná území Ukrajiny, kde sehraávají roli užitečných „západních“ postav legitimizujících kroky putinovského režimu. Z Česka se na tuto cestu vrhli poslanci za [KSČM](#), [ČSSD](#) nebo [Úsvit/SPD](#) a [konspirátoři](#). Veřejné debatě by prospělo detailní zmapování těchto Putinových spoluhráčů z řad Čechů, ale také reportáže z jejich okolí, organizace cesty a jejich osobních motivací.

10. Jak se instituce putinovského Ruska snaží zneužívat místní ruskou komunitu? Jak fungují ekonomické operace spojenců Kremlu v české kotlině? Kdo z moskevské oligarchické elity využívá Karlovy Vary či Prahu jako bezpečnou zónu odpočinku?

Přestože většina [Rusů žijících v Česku](#) se snaží nijak se nezapojoovat do politického dění, existuje minimálně několik skupin s kořeny v postsovětském prostoru, které otevřeně podporují putinovský režim. Jde například o sdružení okolo Alexandra Barabanova, okolo Natalie Sudliankové nebo takzvaný „Institut slovanských strategických studií“, který pořádá na parlamentní půdě pod záštitou komunistů či krajní pravice proputinovské akce. Jak tyto spolky přesně fungují a o co se snaží? Jaké je jejich napojení na instituce Ruské federace? Jak jsou úspěšné v práci uvnitř ruskojazyčné komunity v Česku? Kterí lidé z ruské oligarchické sítě podnikají [v Karlových Varech](#) či [v Praze](#) a jak?

Líbí se Vám, co děláme? Podpořte nás!

Naše práce je možná jen díky darům lidí, jako jste Vy.

Můžete využít tento formulář: www.evropskehodnoty.cz/o-nas/dekujeme

Nebo můžete poslat svůj dar přímo na transparentní účet Evropských hodnot:
2300405420/2010.

© Evropské hodnoty z.s. 2017

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní odborná instituce bránící liberální demokracii.

Naší vizí je svobodné, bezpečné a prosperující Česko ve střední Evropě, která je pevnou součástí Západu.

Pomáháme čelit agresivním režimům, radikalizaci uvnitř společnosti, šíření autoritářských tendencí a extrémistických ideologií včetně islamismu.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Na baště sv. Jiří 260/11, CZ-160 00 Praha 6 – Hradčany

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty